

9

Jednatelé a další orgány společnosti s ručením omezeným

Obecná úprava orgánů právnických osob je obsažena v § 151 a násl. občanského zákoníku. Podle § 152 občanského zákoníku si právnická osoba tvoří orgány o jednom členu (individuální orgán) nebo o více členech (kolektivní orgán). Podle § 156 občanského zákoníku platí, že pokud je orgán právnické osoby kolektivní, rozhoduje o záležitostech právnické osoby ve sboru, přičemž je schopen usnášet se za přítomnosti nebo jiné účasti většiny členů a rozhoduje většinou hlasů zúčastněných členů. Jestliže se členem volebného orgánu právnické osoby stane jiná právnická osoba, pak podle § 154 zmocní fyzickou osobu, aby ji v orgánu zastupovala, jinak právnickou osobu zastupuje člen jejího statutárního orgánu.

Podle § 159 občanského zákoníku obecně platí, že kdo přijme funkci člena voleného orgánu, zavazuje se, že ji bude vykonávat s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí, tj. s péčí řádného hospodáře. Přitom se má za to, že jedná nedbale ten, kdo není této péče řádného hospodáře schopen, ač to musel zjistit při přijetí funkce nebo při jejím výkonu, a nevyvodí z toho pro sebe důsledky. Člen voleného orgánu vykonává funkci osobně; to ale nebrání tomu, aby člen zmocnil pro jednotlivý případ jiného člena téhož orgánu, aby za něho při jeho neúčasti hlasoval.

Z § 44 odst. 1 zákona o obchodních korporacích vyplývá, že nejvyšším orgánem s. r. o. je **valná hromada**. Podle § 167 a násl. zákona o obchodních korporacích se prostřednictvím valné hromady (ale také mimo ni) podílejí společníci s. r. o. na řízení společnosti. Demonstrativní výčet záležitostí, které patří do působnosti valné hromady s. r. o., je uveden v § 190 zákona o obchodních korporacích.

Podle § 181 odst. 1 zákona o obchodních korporacích svolává valnou hromadu jednatel s. r. o. alespoň jednou za účetní období, ledaže tento zákon nebo společenská smlouva určí, že valná hromada má být svolána častěji. Podle § 181 odst. 2 zákona o obchodních korporacích valná hromada s. r. o. projedná řádnou účetní závěrku nejpozději do šesti měsíců od posledního dne předcházejícího účetního období.

Společníci se valné hromady účastní osobně nebo v zastoupení. Podle § 169 zákona o obchodních korporacích je valná hromada schopná se usnášet, jsou-li přítomni společníci, kteří mají alespoň polovinu všech hlasů, neurčí-li společenská smlouva jinak. Každý společník má jeden hlas na každou 1 Kč vkladu, ledaže společenská smlouva určí jinak. Podle § 170 zákona o obchodních korporacích rozhoduje valná hromada s. r. o. prostou většinou hlasů přítomných společníků, ledaže společenská smlouva určí jinak. V § 171 zákona o obchodních korporacích jsou vymezena rozhodnutí, k jejichž přijetí se vyžaduje souhlas alespoň dvouřetinové většiny hlasů všech společníků s. r. o. (např. rozhodnutí o změně obsahu společenské smlouvy nebo rozhodnutí o zrušení společnosti s likvidací), avšak k přijetí rozhodnutí o změně společenské smlouvy, které zasahuje do práv a povinností všech společníků, se vyžaduje souhlas všech společníků.

V jednočlenné s. r. o. vykonává působnost valné hromady její jediný společník. Pokud zákon o obchodních korporacích nebo jiný právní předpis vyžaduje, aby rozhodnutí

nejvyššího orgánu s. r. o. bylo osvědčeno veřejnou listinou, musí mít i rozhodnutí jediného společníka v jednočlenné s. r. o. formu veřejné listiny.

Podle § 194 zákona o obchodních korporacích je statutárním orgánem s. r. o. **jeden nebo více jednatelů**. Určí-li tak společenská smlouva, tvoří více jednatelů kolektivní orgán. Obdobně je v § 44 odst. 5 zákona o obchodních korporacích stanoveno, že statutárním orgánem s. r. o. je každý jednatel, ledaže společenská smlouva určí, že více jednatelů tvoří kolektivní orgán. Jednatelem s. r. o. může být jak fyzická osoba, tak osoba právnická. Pokud je jednatelem s. r. o. právnická osoba, zastupuje tuto právnickou osobu člen jejího statutárního orgánu, nezmocní-li tato právnická osoba jinou fyzickou osobu (např. advokáta), aby ji ve statutárním orgánu s. r. o. zastupovala. Funkci jednatele nemůže fyzická osoba v žádném případě vykonávat v pracovněprávním vztahu, jelikož nejde o výkon závislé práce ve smyslu § 2 zákoníku práce. Jednatel ale může vedle výkonu funkce člena statutárního orgánu vykonávat v téže s. r. o. i zaměstnání v pracovním poměru nebo na základě dohody o pracovní činnosti či dohody o provedení práce.

U s. r. o., jejímž předmětem činnosti je výkon advokacie, může být jednatel jmenován pouze z řad jejich společníků. Podle § 15 odst. 5 zákona o advokacii se na advokáty, kteří jsou jednatelem, vztahuje povinnost mlčenlivosti podle § 21 uvedeného zákona, pokud se jedná o skutečnosti týkající se poskytování právních služeb touto společností. Obdobně to platí i pro prokuristu uvedené společnosti.

Podle § 195 zákona o obchodních korporacích jednatelem (jednatelům) s. r. o. přísluší obchodní vedení společnosti. Obchodní vedení není zákonem nijak definováno, avšak podle judikatury (např. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 479/2003) se tím rozumí řízení společnosti včetně rozhodování o jejich podnikatelských záměrech. Z § 156 odst. 2 občanského zákoníku vyplývá, že v případě kolektivního statutárního orgánu s. r. o. si jednatelé mohou rozdělit působnosti při výkonu obchodního vedení podle jednotlivých oblastí (např. finanční řízení, personální řízení). Má-li s. r. o. více jednatelů, kteří netvoří kolektivní orgán, vyžaduje se k rozhodnutí o obchodním vedení společnosti souhlas většiny z nich, ledaže společenská smlouva určí jinak. Podle § 184 odst. 4 zákona o obchodních korporacích se jednatel s. r. o. vždy účastní valné hromady.

Podle § 196 zákona o obchodních korporacích jednatel zajišťuje řádné vedení předepsané evidence a účetnictví, vedení seznamu společníků a je povinen na žádost informovat společníky o věcech společnosti. Jednatel nemusí předepsané evidence, účetnictví a seznam společníků vést osobně; může tím pověřit jiné osoby, popř. některého zaměstnance s. r. o., avšak i v tom případě jednatel plně odpovídá za správné a úplné plnění těchto povinností.

K povinnostem jednatele s. r. o. patří také udržování aktuálního znění společenské smlouvy ve sbírce listin u příslušného rejstříkového soudu. Podle § 197 zákona o obchodních korporacích je jednatel povinen bez zbytečného odkladu poté, co se dozví, že došlo ke změně společenské smlouvy, vyhotovit nové úplné znění společenské smlouvy a uložit jej spolu s listinami prokazujícími změnu do sbírky listin obchodního rejstříku.

Jednatel vykonává svou funkci na základě smlouvy o výkonu funkce uzavřené mezi ním a s. r. o. podle § 59 a násl. zákona o obchodních korporacích. Smlouva o výkonu funkce se sjednává písemně a schvaluje ji, včetně jejích změn, valná hromada. Obvyklou součástí smlouvy o výkonu funkce je sjednání odměny včetně určení její výše nebo způsobu jejího výpočtu a podoby, příp. i dalších peněžních nebo nepeněžních plnění poskytovaných společností jednatelem v souvislosti s výkonem funkce (např. poskytování cestovních náhrad, poskytnutí služebního vozidla nebo služebního telefonu, poskytování různých „zaměstnaneckých“ výhod, pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem funkce

statutárního orgánu apod.). Přitom platí (s ohledem na § 59 odst. 1 zákona o obchodních korporacích, podle kterého se práva a povinnosti mezi s. r. o. a jejím jednatelem řídí přiměřeně ustanoveními občanského zákoníku o příkazu, pokud ze smlouvy o výkonu funkce neplyne něco jiného), že jednatel má nárok na úhradu nákladů spojených s výkonem funkce.

Podle rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 11. dubna 2018 (sp. zn. Cdo 4831/2017) může být mezi jednatelem a s. r. o. ujednáno podřízení smlouvy o výkonu funkce jednatele zákoníku práce, avšak ani v tomto případě není výkon funkce jednatele výkonem závislé práce ve smyslu § 2 zákoníku práce a nejedná se o smlouvu zakládající pracovněprávní vztah, tudíž vztah jednatele a s. r. o. zůstává nadále vztahem obchodněprávním a nelze se v něm odchýlit od kogentních ustanovení zákona o obchodních korporacích (např. pokud jde o důsledky porušení povinnosti jednatele při výkonu funkce statutárního orgánu).

Zákon o obchodních korporacích nevyklučuje ani bezplatný výkon funkce jednatele. Není-li ve smlouvě o výkonu funkce jednatele sjednáno odměňování jednatele v souladu se zákonem o obchodních korporacích, platí podle § 59 odst. 3 tohoto zákona, že výkon funkce jednatele je bezplatný.

Jakékoliv jiné plnění společnosti ve prospěch jednatele, než na které plyne právo z právního předpisu, z uzavřené a valnou hromadou schválené smlouvy o výkonu funkce nebo z vnitřního předpisu s. r. o. schváleného valnou hromadou, lze poskytnout pouze se souhlasem valné hromady, popř. s vyjádřením dozorčí rady, byla-li v s. r. o. zřízena. Podle § 61 odst. 3 zákona o obchodních korporacích musí být valnou hromadou s. r. o. schválena i mzda a jiná plnění zaměstnanci, který je současně i jednatelem, nebo osobě jemu blízké.

Podle § 61 odst. 2 zákona o obchodních korporacích se plnění podle smlouvy o výkonu funkce jednatele neposkytne, pokud jeho výkon funkce zřejmě přispěl k nepříznivému hospodářskému výsledku s. r. o., ledaže valná hromada společnosti rozhodne jinak.

Pokud jednatel s. r. o. poruší povinnost jednat s péčí řádného hospodáře, je podle § 53 zákona o obchodních korporacích povinen vydat společnosti prospěch, který v souvislosti s takovým svým jednáním získal. Není-li vydání prospěchu možné, nahradí ho jednatel společnosti v penězích. Jednatel je také povinen nahradit společnosti újmu, která jí vznikla porušením péče řádného hospodáře při výkonu funkce, pokud tak alespoň dvouřetinovou většinou hlasů všech společníků rozhodne valná hromada společnosti. Kromě toho může podle § 3 odst. 2 zákona o obchodních korporacích s. r. o. požadovat po jednatelem v souvislosti s porušením péče řádného hospodáře z jeho strany i náhradu za nemajetkovou újmu.

Podle § 182 zákona o obchodních korporacích je jednatel povinen svolat jednání valné hromady bez zbytečného odkladu poté, co zjistí, že s. r. o. hrozí úpadek podle insolvenčního zákona, nebo z jiných vážných důvodů, zejména je-li ohrožen cíl sledovaný společností, a je povinen navrhnout valné hromadě zrušení společnosti nebo přijetí jiného vhodného opatření, ledaže jiný právní předpis stanoví jinak.

Podle § 68 odst. 1 zákona o obchodních korporacích může soud v případě, že bylo rozhodnuto o úpadku s. r. o. (není podstatné, na čí návrh), rozhodnout na návrh insolvenčního správce nebo věřitele, že za splnění povinností s. r. o. ručí jednatel (popř. bývalý jednatel), který věděl nebo měl a mohl vědět, že je s. r. o. v hrozícím úpadku podle insolvenčního zákona, a v rozporu s péčí řádného hospodáře neučinil za účelem jeho odvrácení vše potřebné a rozumně předpokladatelné. Toto ustanovení se nepoužije na jednatele, kteří byli do funkce prokazatelně ustaveni za účelem odvrácení úpadku nebo jiné nepříznivé hospodářské situace s. r. o. a svou funkci vykonávali s péčí řádného hospodáře.

Za podmínek stanovených v § 63–67 zákona o obchodních korporacích může insolvenční soud rozhodnout o vyloučení osoby z výkonu funkce jednatele s. r. o. (např. pokud

vyjde najevo, že výkon funkce jednatele s přihlédnutím ke všem okolnostem daného případu vedl k úpadku společnosti).

Podle § 201 zákona o obchodních korporacích zřídí s. r. o. **dozorčí radu**, jestliže tak určí společenská smlouva nebo jiný právní předpis. Neurčí-li společenská smlouva jinak, je hlavním úkolem dozorčí rady zejména:

- dohlížet na činnost jednatelů,
- nahlížet do obchodních a účetních knih, do jiných dokladů a účetních závěrek a kontrolovat v nich obsažené údaje.

Členem dozorčí rady nemůže být jednatel společnosti nebo jiná osoba oprávněná podle zápisu v obchodním rejstříku jednat za společnost. Vztah mezi členem dozorčí rady a společností se řídí obdobnými zásadami, jako je tomu u jednatele. I v tomto případě se doporučuje uzavírat smlouvu o výkonu funkce.

Na jednatele s. r. o. se vztahuje zákaz konkurence podle § 199 zákona o obchodních korporacích, podle kterého bez svolení všech společníků jednatel nesmí:

- podnikat v předmětu činnosti nebo podnikání společnosti, a to ani ve prospěch jiných osob,
- zprostředkovávat obchody společnosti pro jiné osoby,
- účastnit se na podnikání jiné obchodní korporace jako společník s neomezeným ručením (tj. nemůže např. být společníkem v. o. s.) nebo jako ovládací osoba jiné osoby se stejným nebo obdobným předmětem činnosti nebo podnikání.

Vzhledem k možnosti prolomení zákazu konkurence souhlasem všech společníků je zřejmé, že zákaz konkurence podle § 199 zákona o obchodních korporacích asi nemůže nikdy porušit jednatel, který je zároveň jediným společníkem s. r. o.

Společenská smlouva může se souhlasem všech společníků určit další omezení činnosti jednatele, popř. může také určit, v jakém rozsahu se zákaz konkurence vztahuje na společníky.

Podle § 201 odst. 4 zákona o obchodních korporacích se zákaz konkurence podle § 199 použije obdobně i na členy dozorčí rady.

Podle § 6 odst. 2 zákona o daních z příjmů jsou pro účely tohoto zákona jednatelé a členové dozorčích rad s. r. o., kteří za výkon své funkce pobírají od společnosti odměnu, označeni jako „zaměstnanci“, přičemž společnost je označena jako „zaměstnavatel“.

Odměny jednatelů a členů dozorčí rady jsou pro s. r. o. daňově uznatelným nákladem podle § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů. Podle § 25 odst. 1 písm. d) zákona o daních z příjmů ale nelze pro daňové účely uznat za náklady vynaložené k dosažení, zajištění a udržení příjmů pojistné hrazené za jednatele a člena dozorčí rady s. r. o. z titulu odpovědnosti za škodu způsobenou společností při výkonu funkce.

Cestovní náhrady poskytované jednatelům a členům dozorčích rad s. r. o. při pracovních cestách uskutečněných v souvislosti s výkonem funkce jsou podle § 24 odst. 2 písm. zh) zákona o daních z příjmů daňově uznatelným nákladem společnosti jen do výše stanovené zvláštním právním předpisem. Podle pokynu D-22 se pro účely zákona o daních z příjmů za pracovní cesty považují cesty jednatelů a členů dozorčích rad vykonávané v souvislosti s výkonem jejich funkce, pokud se příslušná jednání konají na jiném místě, než je sídlo společnosti.

■ 98

Smlouva o výkonu funkce jednatele

S. r. o. byla založena v roce 1999. Zakladatelský dokument – společenská smlouva – mj. obsahovala ustanovení, že se společníci (dva) dohodli, že prvními jednatelem společnosti budou oba společníci. Měli 50 000 Kč a 50 000 Kč vkladu. Dále po roce k nim přistoupil další společník s 20 000 Kč vkladu. Jednatelé zůstali dva původní společníci. Výše základního kapitálu činí tedy 120 000 Kč, mají tedy 5/12 a 5/12 a 2/12 podílu na společnosti. V roce 2014 nedošlo k žádné reakci na novou právní úpravu obchodních společností. Smlouva o výkonu funkce nebyla při založení sepsána. Jeden jednatel a zároveň společník s 5/12 podílu nyní ale musí mít smlouvu písemnou kvůli kontrole ze státní správy.

- 1) *Musí být smlouva o výkonu funkce písemná, pokud ji vyžaduje orgán státní správy?*
- 2) *Musí být tato smlouva schválena valnou hromadou, resp. stačí schválení jedním společníkem, který je zároveň jednatelem?*
- 3) *Pokud musí být schválena valnou hromadou a ostatní dva by se jí neúčastnili – může si sám společník (jednatel) schválit tuto smlouvu o výkonu funkce a podepsat?*
- 4) *Musí být doložitelné, že tento společník (jednatel) svolával valnou hromadu, musí být nějaké doručky, nebo stačí nějaké prohlášení těch dvou dalších společníků, že se nechťeli valné hromady účastnit? Není potřeba státní správě dokládat žádné dokumenty?*
- 5) *Kdo podepisuje smlouvu o výkonu funkce jednatele (zároveň jednatel a společník ve stejné osobě)? Nyní je potřeba doložit státní správě kvůli kontrole smlouvu o výkonu funkce, ale společnost tuto smlouvu zatím nemá. Jak tedy nejlépe postupovat v daném případě, pokud chce orgán státní správy tuto smlouvu doložit?*

Odpověď:

Ad 1)

Dle § 59 odst. 2 zákona o obchodních korporacích musí být smlouva o výkonu funkce ve společnosti s ručením omezeným písemná.

Ad 2)

Dle § 59 odst. 2 zákona o obchodních korporacích smlouvu o výkonu funkce v s. r. o. zároveň schvaluje nejvyšší orgán společnosti, tj. valná hromada. Zákon o obchodních korporacích nestanoví jako podmínku pro schválení smlouvy o výkonu funkce v s. r. o. souhlas kvalifikované většiny společníků. Záleží tedy zejména na obsahu společenské smlouvy konkrétní s. r. o., zda účast společníka s podílem ve výši 5/12 bude saturovat sjednané podmínky usnášeníschopnosti valné hromady a zároveň bude představovat dostatečný počet hlasů k přijetí rozhodnutí.

Ad 3)

Odpověď závisí na řešení otázky usnášeníschopnosti a potřebného počtu hlasů k přijetí rozhodnutí na základě konkrétní společenské smlouvy, jak je popsáno v bodu 2) výše. Obecně nicméně platí, že pokud společenská smlouva nestanoví jinak, je valná hromada schopna se usnášet pouze tehdy, pokud jsou přítomni společníci, kteří mají alespoň polovinu všech hlasů.

Ad 4)

V případě valné hromady činí přílohy zápisu o průběhu jejího konání, mj. pozvánka a listina přítomných. Pouze tehdy, pokud se budou valné hromady účastnit všichni společníci

a budou s tím souhlasit, mohou se dle ustanovení § 184 odst. 3 zákona o obchodních korporacích výslovným prohlášením zaznamenaným v zápisu z valné hromady vzdát svého práva na řádné svolání valné hromady. V jiných případech je nutné valnou hromadu řádně svolat v souladu se společenskou smlouvou, tj. patrně pozvánky rozeslat na adresy společníků uvedené v seznamu členů ve stanovené lhůtě (zpravidla alespoň 15 dnů před konáním valné hromady) a do listiny přítomných uvést jako přítomného pouze skutečně se účastnícího společníka. Jaké doklady bude vyžadovat finanční úřad, nelze předem stanovit, obecně by ale společnost měla samozřejmě disponovat nejen pozvánkou na valnou hromadu, ale též dokladem o tom, že pozvánka byla společníkům řádně doručena (závisí na způsobu rozesílání pozvánek stanoveném společenskou smlouvou).

Ad 5)

Smlouvu o výkonu funkce podepisuje za společnost osoba oprávněná ji zastupovat dle společenské smlouvy. Obecně je lepší, pokud smlouvu mezi společnostmi a jejím jednatelem nepodepisuje tatáž osoba.

Pro úplnost je třeba dále zmínit, že dle § 777 odst. 3 zákona o obchodních korporacích měly společnosti povinnost přizpůsobit obsah smluv o výkonu funkce nejpozději do 30. června 2014. Pokud tedy v této lhůtě nebyla uzavřena písemná smlouva o výkonu funkce řádně schválená valnou hromadou, platí, že výkon funkce je bezplatný.

Související předpisy:

- § 59 odst. 2 zákona o obchodních korporacích
- § 184 zákona o obchodních korporacích
- § 777 odst. 3 zákona o obchodních korporacích

■ 99

Odměna jednatele v nákladech s. r. o.

Je odměna za výkon funkce jednatele s. r. o. na základě uzavřené smlouvy daňově uznatelná v neomezené výši?

Odpověď:

Obecně lze usuzovat, že odměnu jednatele lze na základě uzavřené smlouvy považovat za daňově uznatelný výdaj. V souvislosti s nabytím účinnosti zákona o obchodních korporacích má smlouva o výkonu jednatele předepsanou písemnou formu a musí obsahovat vymezení všech složek odměn jednatele včetně stanovení výše odměny jednatele nebo způsob jejího výpočtu. Smlouvu o výkonu funkce včetně jejích změn schvaluje nejvyšší orgán společnosti.

V případě odměny jednatele, která není ujednána v souladu se zákonem o obchodních korporacích, se má za to, že výkon funkce je bezplatný. Uvedené neplatí v případech, kdy je ujednání o odměně výkonu funkce z důvodu na straně obchodní korporace neplatné, nebo nebyla-li odměna jednatele schválena valnou hromadou bezprostředně po uzavření smlouvy; pak platí, že se odměna určuje jako odměna obvyklá v době uzavření smlouvy, nebo nebyla-li smlouva z důvodu překážek na straně obchodní korporace uzavřena výše odměny obvyklá v době vzniku funkce za činnost obdobné činnosti, kterou člen orgánu vykonával.

Z výše uvedeného vyplývá, že odměna za výkon funkce jednatele je poskytována na základě pravidel sjednaných předem, popřípadě ve výši obvyklé v době jejího sjednání, čímž také není dotčeno právo na dobrovolně vykonávané funkce jednatele bez nároku

na odměnu. Výdaje vyplacené nad uvedený rámec nelze, pro jejich neopodstatněnost, považovat za daňově uznatelné.

Související předpisy:

- § 24 odst. 2 písm. p) zákona o daních z příjmů
- § 59 a 60 zákona o obchodních korporacích

■ 100

Poskytnutí mimořádné jednorázové odměny jednatelem s. r. o.

Co je potřeba, pokud chceme poskytnout jednatelem – českému rezidentovi – jednorázovou odměnu např. ve výši 3 mil. Kč – zápis z valné hromady, nebo smlouvu o výkonu funkce?

Odpověď:

Pokud je ve společenské smlouvě, popřípadě smlouvě o výkonu funkce stanoveno, že jednatelem může náležet mimořádná odměna, není nutné nic dalšího připravovat. Pokud ovšem o odměňování jednatele nikde nic není psáno, má se za to, že je výkon funkce bezplatný. V tom případě by bylo nutné mít k dispozici zápis z valné hromady, který ovšem nemusí mít podobu notářského zápisu.

V případě poskytnutí mimořádné odměny jednatelem ve výši 3 mil. Kč je nutno počítat se solidárním zvýšením daně podle § 16a zákona o daních z příjmů a také s uplatněním maximálního vyměřovacího základu pro pojistné na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (pro pojistné na veřejné zdravotní pojištění už od roku 2015 není stanoven maximální vyměřovací základ).

Související předpisy:

- § 59–61 zákona o obchodních korporacích

■ 101

Souběh funkce jednatele a pracovní činnosti ekonoma v s. r. o.

Od roku 2002 jsem jednatelkou s. r. o. Uzavřela jsem smlouvu o výkonu funkce jednatele za měsíční odměnu 1 000 Kč. V pracovněprávním vztahu mám pracovní smlouvu na pozici ekonoma. Je možné v souladu se zákonem o obchodních korporacích, který vstoupil v platnost 1. ledna 2014, mít takto uzavřené dvě smlouvy – jedná se o souběh funkcí jednatele a ekonoma společnosti? Od 1. ledna 2014 to prý možné není a můj pracovní poměr na pozici ekonoma je neplatný. Jak mám postupovat, abych vše jako jednatel společnosti dala do pořádku, a to i zpětně od 1. ledna 2014? Má smlouva o výkonu funkce jednatele (v případě, že neexistuje klasický pracovní poměr, tudíž není uzavřena pracovní smlouva) platnost pracovní smlouvy v souladu se zákoníkem práce? Pokud by existovala pouze smlouva o výkonu funkce jednatele za přiměřenou měsíční odměnu, jsou nároky jednatele, jako například cestovní náhrady, služební vozidlo, služební mobil, nárok na náhradu mzdy po dobu pracovní neschopnosti, nemocenské dávky atd. stejné jako u zaměstnance? Pokud ano, o jakou legislativu se lze opřít?

Odpověď:

Zákon o obchodních korporacích účinný od 1. ledna 2014 skutečně dle dosud převažujících názorů právníků neumožňuje souběžný výkon funkce jednatele a pracovněprávní vztah ke společnosti, jehož náplň by se mohla (byť i jen částečně) překrývat s kompetencemi jednatele. Je však třeba říci, že existují i názory opačné (byť se zatím jeví jako menšinové) a bude tedy třeba vyčkat, jakým způsobem k tomuto problému přistoupí soudní judikatura.

Jelikož na pracovní pozici ekonom budete pro společnost velmi pravděpodobně vykonávat částečně totožné činnosti, jaké byste měla vykonávat z titulu své funkce jednatelky, může to být opravdu právní riziko.

Výkon funkce jednatele se řídí tzv. smlouvou o výkonu funkce, příp. pokud taková smlouva uzavřena není, přiměřeně ustanoveními o příkazní smlouvě. Smlouva o výkonu funkce jednatele musí být v s. r. o. sjednána písemně, musí mít obsahové náležitosti dle § 59 a násl. zákona o obchodních korporacích a musí být, včetně veškerých pozdějších změn či dodatků, schválena valnou hromadou (nebo jediným společníkem). Rozhodnutí valné hromady o schválení smlouvy o výkonu funkce nevyžaduje speciální formu (např. notářského zápisu), z jejího jednání se však pořizuje zápis s náležitostmi dle § 189 zákona o obchodních korporacích.

Veškeré nároky jednatele na jakékoli plnění ze strany společnosti (včetně např. práva na cestovní náhrady, služební automobil, služební telefon apod.) musí být výslovně upraveny přímo ve smlouvě o výkonu funkce (nelze se subsidiárně opřít o zákoník práce či obdobný předpis), přičemž jednak platí, že jakékoli jiné plnění nad rámec smlouvy o výkonu funkce nesmí být jednatele poskytnuto bez souhlasu valné hromady, a jednak zákon o obchodních korporacích stanoví přísnou sankci za nedodržení stanovených podmínek, tj. bezúplatnost výkonu funkce jednatele, pokud by bylo odměňování ve smlouvě sjednáno v rozporu se zákonem o obchodních korporacích. V oblasti daní či sociálního zabezpečení de facto již dnes nejsou rozdíly mezi odměnou jednatele dle smlouvy o výkonu funkce nebo mzdou ekonomu dle pracovní smlouvy.

S ohledem na výše uvedené tedy lze doporučit, aby tazatelka napříště měla se společností uzavřenu pouze smlouvu o výkonu funkce, v níž by byly upraveny všechny složky odměn a všechny benefity, které budou s výkonem její práce pro společnost, resp. s výkonem funkce jednatelky, spojeny.

Související předpisy:

- § 59 a násl. zákona o obchodních korporacích
- § 189 zákona o obchodních korporacích

■ 102

Souběh smlouvy o výkonu funkce jednatele a dohody o provedení práce

Dva jednatelé společnosti a jediní vlastníci s. r. o. mají uzavřenou smlouvu o výkonu funkce jednatele a zároveň dohodu o provedení práce do 10 000 Kč měsíčně. Musí se každý rok uzavírat nová smlouva jak na funkci jednatele, tak nová dohoda? V praxi je to tak, že jeden jednatel má smlouvu o jednatelství + dohodu na správu počítačů ve firmě a druhý smlouvu o jednatelství + vedení účetnictví na dohodu.

Odpověď:

Má-li jednatel uzavřenu se společností smlouvu o výkonu funkce, která splňuje obsahové náležitosti dle zákona o obchodních korporacích a která byla řádně schválena valnou

hromadou společnosti, není třeba vyhotovovat a nechat schvalovat valnou hromadou každý rok novou smlouvu o výkonu funkce, ledaže by si smluvní strany z nějakého důvodu samy ve smlouvě ujednaly, že se smlouva uzavírá pouze na dobu určitou jednoho roku. Dle mého názoru je možné uzavřít smlouvu o výkonu funkce i na celou dobu trvání funkce jednatele. Samozřejmě však každá eventuální změna smlouvy podléhá opětovnému schválení valnou hromadou společnosti.

Pokud se jedná o dohodu o provedení práce, tak její nezbytnou obsahovou náležitostí dle § 75 zákoníku práce je uvedení doby, na kterou se dohoda uzavírá, přičemž může být sjednána jak doba určitá, tak i doba neurčitá. Tedy ani v tomto případě není nezbytně nutné každý rok sjednávat novou dohodu o provedení práce, pokud si smluvní strany v dohodě výslovně z nějakého důvodu neujednaly, že dohoda má platit pouze jeden rok. To však nic nemění na tom, že (i v případě dohody o provedení práce na dobu neurčitou) musí být vždy dodržena podmínka spočívající v tom, že rozsah práce zaměstnance na dohodu o provedení práce nesmí překročit 300 hodin v kalendářním roce.

Nad rámec položené otázky si však obecně dovoluji upozornit na to, že souběh výkonu funkce jednatele a jeho pracovněprávního vztahu ke společnosti může být problematický. Judikatura a právní doktrína totiž v minulosti dospěly (zjednodušeně řečeno) k názoru, že výkon funkce statutárního orgánu nelze vykonávat v pracovněprávním vztahu, tj. je třeba vždy pečlivě zvažovat, zda v rámci pracovněprávního vztahu nevykonává příslušný zaměstnanec pro společnost činnosti (nebo některé z nich), které náleží do působnosti statutárního orgánu, přičemž působnost statutárního orgánu zákon vymezuje poměrně široce (např. působností jednatele je celé obchodní vedení společnosti).

Související předpisy:

- § 59 a násl. zákona o obchodních korporacích
- § 75 zákoníku práce

■ 103

Minimální výše odměny pro jednatele

Jakou výši minimální odměny si v roce 2019 musím stanovit jako jednatel s. r. o. pobírající odměnu na základě smlouvy o výkonu funkce jednatele? Do jaké z osmi skupin pro stanovení minimální zaručené mzdy přesně tuto funkci zařadit? Vztahuje se vůbec na tuto smlouvu minimální (zaručená) mzda? Jsem jednatelem s. r. o., ve které jsem jediným společníkem.

Odpověď:

Na odměnu za výkon funkce jednatele s. r. o. se nevztahuje ani minimální, ani zaručená mzda.

V případě, že jednatel není pojištěn z jiné činnosti, musí být ale u něj zdravotní pojištění odvedeno z minimálního vyměřovacího základu (ten odpovídá výši minimální mzdy stanovené pro daný rok).

Související předpisy:

- § 59 odst. 3 zákona o obchodních korporacích
- § 5 písm. a) zákona o veřejném zdravotním pojištění
- § 3 zákona o pojistném na veřejné zdravotní pojištění

■ 104

Cestovní náhrady poskytované jednatelem na základě evidence služebních jízd jeho vlastním vozidlem

Jednatel s. r. o., který je zároveň společníkem firmy, má ve smlouvě o výkonu funkce jednatele, že si bude uplatňovat cestovné na svůj soukromý automobil, cestovné je vypláceno na základě knihy jízd, silniční daň platí s. r. o., tento společník má zároveň sepsanou dohodu o provedení práce na práci, kterou vykonává jako zaměstnanec. Nemá dohoda o provedení práce nějaký vliv na vyplácení cestovného jednatele, protože nelze přesně určit, zda zrovna pracuje jako jednatel, nebo jako společník?

Odpověď:

Jednateli s. r. o. lze vyplácet cestovní náhrady za stejných podmínek jako zaměstnanci. Pokud tedy jednatel s. r. o. uskuteční pracovní cestu pro s. r. o. svým soukromým vozidlem, má dle § 157 zákoníku práce nárok na proplácení jízdních výdajů ve výši základní náhrady (u osobního automobilu byla tato částka v roce 2018 ve výši 4,00 Kč za kilometr) a náhrady za spotřebované pohonné hmoty. Případně lze v souladu s § 157 odst. 2 zákoníku práce náhradu jízdních výdajů proplatit ve výši jízdenky za hromadný dopravní prostředek (autobus nebo vlak).

Má-li jednatel zároveň se společností sjednanou i dohodu o provedení práce, je vhodné do této dohody doplnit, že zaměstnanec má nárok na proplácení jízdních výdajů v případě, kdy uskuteční pracovní cestu v souvislosti s touto dohodou (případně lze v dohodě sjednat proplácení veškerých cestovních náhrad). Zaměstnanci tak v souladu s § 155 zákoníku práce vzniká taktéž nárok na proplácení sjednaných náhrad, a pokud uskuteční pracovní cestu vlastním vozidlem, vznikne mu nárok na proplácení jízdních výdajů ve výši základní náhrady a náhrady za spotřebované pohonné hmoty. Budou-li některé pracovní cesty uskutečněné dle dohody o provedení práce vykonány v obci, kde má zaměstnanec bydliště, je nutno pro vyplácení cestovních náhrad sjednat v dohodě i místo pravidelného pracoviště (např. adresa sídla společnosti).

Při respektování výše uvedeného tak jednatelem i zaměstnanci v jedné osobě vzniká při pracovních cestách nárok na stejné cestovní náhrady, ať už uskutečňuje pracovní cestu z titulu svého jednatelství, nebo na základě dohody o provedení práce.

Související předpisy:

- § 6 odst. 1 a 2 zákona o daních z příjmů
- § 157 a 158 zákoníku práce

■ 105

Automobil v majetku s. r. o., která nemá žádné zaměstnance a jednatel vykonává funkci bezplatně

Může mít s. r. o. bez zaměstnanců auto v majetku? Jednatel nemá žádný pracovní poměr ani odměny.

Odpověď:

Dle § 59 odst. 3 zákona o obchodních korporacích může být výkon funkce jednatele bezplatný, pokud není ve smlouvě o výkonu funkce jednatele stanovena výše odměny. Jednatel tedy pro s. r. o. poskytuje svoje služby bezplatně, ale samozřejmě může využívat

obchodního majetku společnosti, jakým je např. firemní automobil, který tedy můžete mít v majetku i přesto, že nemáte zaměstnance.

Související předpisy:

- § 59 odst. 3 zákona o obchodních korporacích

■ 106

Paušální výdaj na dopravu u vlastních vozidel jednatelů

Firma s. r. o. má dva jednatele (společníky), žádného zaměstnance. Mohou si společníci uplatnit krácený paušál na dopravu? Každý má svůj vlastní automobil (nezařazený do majetku firmy).

Odpověď:

Ustanovení zákona o daních z příjmů v platném znění říká, že uplatnit tento paušál lze nejvýše u tří vlastních silničních motorových vozidel zahrnutých nebo nezahrnutých v obchodním majetku nebo v nájmu [konkrétně jde o § 24 odst. 2 písm. zt) zákona o daních z příjmů]. Společnosti, které vlastní automobil, ho mají vždy zahrnut v obchodním majetku (na rozdíl od fyzických osob, které zahrnuto mít mohou).

Vzhledem k vaší otázce a k výše uvedenému nemůže vaše společnost uplatnit paušální výdaj na dopravu, jelikož automobily nejsou majetkem společnosti.

Alternativou, jak uplatnit paušál na dopravu, by bylo, že by jednatele pronajali své vozy společnosti. Podmínkou vyplývající z § 24 odst. 2 písm. zt) zákona o daních z příjmů je, že v uvedeném případě by muselo být zaručeno výlučné užívání pouze společností. Pokud by tato podmínka byla porušena, uvedený paušál nelze uplatnit (nelze tedy uplatnit krácený paušál na dopravu). Z důvodu, že vztah jednatel–společnost je vztahem spojených osob (dle § 23 odst. 7 zákona o daních z příjmů), muselo by být nájemné sjednané v takové výši, za kterou by bylo možné si předmětné vozidlo pronajmout běžně na trhu. Příjem z pronájmu by však musel být zdaněn v přiznání k dani z příjmů fyzických osob u obou jednatelů (společníků).

Související předpisy:

- § 23 odst. 7 zákona o daních z příjmů
- § 24 odst. 2 písm. zt) zákona o daních z příjmů

■ 107

Používání soukromého vozidla jednatele při výkonu funkce ve dvou s. r. o.

Jednatel a zároveň společník společnosti A používá pro pracovní účely své soukromé vozidlo. Zároveň je jednatelem a společníkem ve společnosti B. Dosud používal své soukromé vozidlo k pracovním účelům pouze ve společnosti A. Společnost A hradila silniční daň. Nyní ale nastala situace, kdy bude vykonávat pracovní cesty i ve společnosti B, kde rovněž bude využívat své soukromé vozidlo. V jednom měsíci tak mohou být pracovní cesty jednatele pro obě společnosti.

1) *Kdo bude hradit silniční daň?*

2) *Pokud pouze jedna společnost, má dojít mezi nimi k nějakému vypořádání?*

3) *Budou cestovní náhrady za použití soukromého vozidla vypláceny za každou společnost samostatně, bez ohledu na to, kdo platí silniční daň?*